

In Drents natuurgebied komen dode dieren tot leven

In gesprek met beeldend kunstenaar en bioloog Jitske Rinsma

Vlak onder Groningen, bij Paterswolde, bevindt zich het natuurgebied 'De Onlanden', een nat veengebied met veel moerasvogels en bijzondere grazers. Aan de rand ervan, in een voormalige werkplaats, is het atelier gevestigd van Jitske Rinsma. Wie daar binnengaat, ziet direct wat De Onlanden voor haar betekenen. Het is echter niet het landschap dat haar inspireert, het zijn de dieren. Ik zocht haar op.

Jitske Rinsma bracht haar jeugd grotendeels door in Leeuwarden. De familie woonde aan de rand van de stad, waar Jitske, gewapend met een schepnetje, vaak te vinden was tussen weilanden en sloten, op zoek naar bloemen, vlinders en visjes. Het waren vooral de dieren waar ze zich voor interesseerde, dus was het niet verwonderlijk dat ze na haar middelbare school biologie ging studeren in Groningen. Tijdens haar studie deed ze onderzoek naar roofvogels, met name de kiekendief. Eigenlijk wilde ze veldbioloog worden. Haar talent voor observeren en waarnemen kwam haar goed van pas, niet alleen voor de biologie maar ook voor haar hobby tekenen en schilderen. Na haar afstuderen gaf ze twaalf jaar les. Op de toenmalige kleuterpabo ging ze helemaal op in haar biologielessen. "Dat werd mijn passie, het was echt natuuronderwijs". Helaas werd ze door diverse fusies genoodzaakt gezondheidkunde en informatica te geven, vakken die ze veel minder interessant, zelfs saai vond. Het werd tijd het onderwijs de rug

kadavers

Opvallend in haar werk zijn de dode dieren. Die heeft ze vaak in het bos gevonden en als bioloog nauwkeurig gedetermineerd. De kleinste dieren, insecten, werden onder de microscoop gelegd. "Dat is het voordeel van dode dieren: je kunt ze van heel dichtbij bekijken."

toe te keren en zich in te schrijven voor een vijfjarige deeltijdopleiding voor reeds actieve kunstenaars aan de Nieuwe Academie in Utrecht. Tijdens eerdere cursussen had ze al veel technieken onder de knie gekregen, maar bij deze opleiding ontdekte ze welke

richting ze als kunstenaar op wilde en hoe ze haar werk spannend kon maken. In haar atelier aan De Onlanden maakt ze schilderijen waarbij ze, naast het schilderen en aquarelleren, ook vaardigheden als haken en borduren gebruikt.

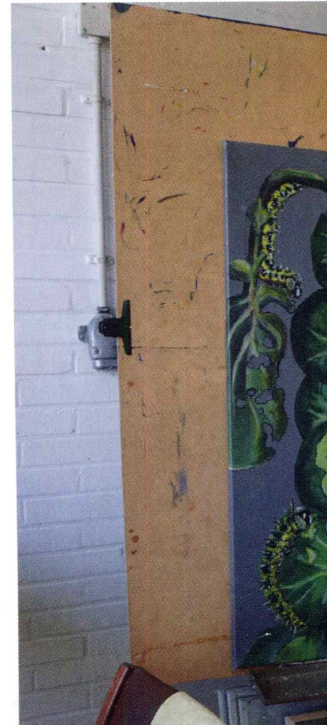
embryo

"Ik vond een dode haas in het bos en heb hem geschilderd. Als bioloog kon ik het niet laten om hem daarna open te snijden. Misschien ook wel omdat mijn vader chirurg was. Tot mijn verrassing zaten er embryo's in. Dit is er één."

afbraak

Rinsma is bezorgd over de afbraak van ons leefmilieu, de biodiversiteit en de achteruitgang van het boerenland dat steeds kaler en leger wordt. "Hoe kan ik dat zo verbeelden dat ik mensen erover aan het denken zet? In *het rupsparadijs* doe ik een poging. Als consument verlangen we perfecte, gave spuitjes. Rupsen zijn daarbij uit den boze. Alles wat niet aan strenge normen voldoet, wordt afgekeurd."

zoetwaterpoliepen

Ergens op haar werktafel staan een paar potjes met gehaakte objecten met een bijzondere bouw en merkwaardige vorm, allemaal verschillend. "Ik noem ze mutanten van zoetwaterpoliepen. Die zijn in werkelijkheid niet groter dan drie à vier millimeter. Ze leven in mijn aquarium en voeden zich met watervlooien."

eeuwige jachtvelden

De dood is een onmiskenbaar thema in haar werk. "Dat heeft ook met rouwverwerking te maken. Via dode dieren probeer ik de emotie duidelijk te maken die met de dood samenhangt. Ik vraag me af waar het dier na de dood heengaat en of het gelukkig verder kan leven. De dierenhemel noem ik *de eeuwige jachtvelden*, een beeld dat afkomstig is van de Indianen, een plek waar een dier heerlijk dier kan zijn en kan jagen. Ik breng transparante lagen in mijn werk aan waardoor hij in de ruimte lijkt te zweven. Zo probeer ik hem weer tot leven te wekken."

Paardenparadijs, geborduurd op twee achter elkaar geplaatste transparante doeken

emotie

"Ik zoek naar de verbinding tussen biologie, natuur en kunst. Bij alle drie staat waarnemen hoog in het vaandel. De natuurwetenschapper is rationeel, met zijn hersens bezig en probeert emoties te vermijden. De kunstenaar zoekt juist de emotie. Als je wilt dat mensen meer oog voor de natuur hebben, dan moet je ze raken in hun hart. Op de pabo behandelde ik het oog. Ik nam een zak vol met koeienogen mee. De studenten gruwelden. Toch werd hun interesse gewekt en konden ze na een tijdje over hun weerzin heenstappen. Ze gingen zelfs de ogen opensnijden. Kunst is niet alleen maar emotie. Het is ook het maken van dingen en het verbeelden van emotie. Daar zouden biologen wat van kunnen leren. Veel leerboeken gaan alleen maar uit van wat een leerling moet weten, waarbij het gevoel uitgeschakeld is."

transparantie

Herkenbaar voor haar werk is het veelvuldig gebruik van transparantie. "Op doorzichtige panelen schilder ik dieren met een verf die na verloop van tijd afbrokkelt. Daaraan zie je dat alles aan verval onderhevig is. Het leuke van kunst is dat je alle vrijheid hebt om iets te verbeelden. Het is niet mijn bedoeling om met mijn werk een boodschap uit te dragen. Het is een zoeken naar verdriet, verlies of pijn die ik wil verbeelden en die samenhangen met de teloorgang van ons milieu."

over de grens

"We wennen aan geleidelijke veranderingen, totdat we een grens overgaan en te laat zullen zijn. Ik vergelijk het vaak met een emmer kikkers in heet water die er direct uitspringen. Als je de emmer geleidelijk verwarmt, hebben ze niets in de gaten en gaan ze allemaal dood. Er zit veel te weinig schokeffect in wat we doen. Mijn nul-referentie gaat terug naar de jaren vijftig, zestig. Elke verandering sindsdien heb ik opgemerkt: ik werd in de weilanden rond Leeuwarden aangevallen door grutto's en tureluurs. Dat kan niemand zich nu nog voorstellen. De huidige jongeren hebben een heel andere nul-referentie. Alle veranderingen worden door elke generatie geaccepteerd. Maar met welke verandering ga je een grens over zonder dat je dat merkt? Zie die prachtige groene weiden in Friesland: dood zijn ze en wij accepteren dat. De meeste mensen zien geen onheil in de toename van het aantal bramenstruiken: die zijn toch mooi groen?"

www.jitskerinsma.nl

www.jitskerinsma.nl